

Postanowienie z dnia 2 sierpnia 2006 r.

I BP 2/06

Uprawdopodobnienie szkody (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.) polega na przedstawieniu wyodrębnionego wyводу wskazującego, że szkoda została wyrządzona oraz określającego czas jej powstania, postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Beata Gudowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 sierpnia 2006 r. sprawy z powództwa Andrzeja Ś., Michała M., Stanisława C. przeciwko Polskim Kolejom Państwowym „C.” SA Zakładowi Taboru w Ł. o dodatek stażowy, na skutek skargi strony pozwanej o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z dnia 22 września 2005 r. [...]

o d r z u c i ł skargę.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie wyrokiem z 22 września 2005 r. [...] oddalił apelację strony pozwanej Polskich Kolei Państwowych „C.” SA Zakładu Taboru w Ł. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z 15 czerwca 2005 r. [...] w sprawie z powództwa Andrzeja Ś., Michała M. i Stanisława C. o zasądzenie wyrównania dodatku stażowego.

Pełnomocnik strony pozwanej wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając wyrok ten w całości. Skarżący zarzucił wyrokowi Sądu Okręgowego: 1) naruszenie przepisów postępowania przez rozpatrzenie apelacji w trybie uproszczonym, mimo że pozew dotyczył roszczeń z umowy o pracę dochodzonych w oparciu o różne podstawy prawne i fak-

tyczne, wobec czego zgodnie z art. 505³ § 3 i 505⁷ k.p.c. w sprawie powinien być z urzędu pominięty tryb uproszczony, a apelacja rozpatrzona zgodnie z art. 367 § 3 k.p.c. oraz art. 375 k.p.c.; ponadto uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego nie spełnia wymogów określonych w art. 328 § 2 k.p.c. oraz w sposób oczywisty myli przedmiot roszczeń, gdyż odnosi się do dodatków za pracę w warunkach szkodliwych, a powodowie dochodzili dodatków za staż pracy, 2) naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 241¹³ § 2 k.p. i art. 77² § 5 k.p. w związku z art. 42 k.p. oraz art. 9 k.p. W ocenie pełnomocnika skarżącej Sąd Okręgowy w ogóle nie ustosunkował się do zarzutów apelacji i błędnie przyjął, że wysokość dodatków stażowych nie może być zmieniona w trybie art. 42 k.p., posługując się formułą praw nabytych wynikających z umowy o pracę. W przedmiotowej sprawie pozwany wręczył powodom w trybie art. 42 k.p. w związku z art. 241¹³ § 2 i art. 77² § 5 k.p. w lipcu 2003 r. wypowiedzenia zmieniające, w których zaproponował warunki wynikające z nowych aktów, albowiem następowała zmiana istotnych warunków płacy, która pogarszała sytuację pracowników. Zdaniem skarżącej wypowiedzenia wręczone pracownikom były prawidłowe i skuteczne, gdyż pracownicy nie odmówili przyjęcia nowych warunków wynagrodzenia, co skutkowałoby rozwiązaniem umowy o pracę, ani też nie odwołali się od tej czynności pracodawcy do Sądu.

W ocenie pełnomocnika skarżącej oddalenie apelacji strony pozwanej i „utrzymanie w mocy” wyroku zasądzającego na rzecz powodów dodatki stażowe w wyższej wysokości niż to wynika z PUZP z 1 stycznia 2003 r. i regulaminu wynagradzania obowiązującego od 1 lipca 2003 r. spowoduje u pozwanego znaczne straty finansowe wynikające z konieczności wypłaty rzekomo zaległych wyższych dodatków stażowych oraz wzrost wynagrodzeń bieżących o około 10 % ponad ustalony plan wzrostu wynagrodzeń. Pozwana obecnie, zgodnie z uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 września 2004 r., III PZP 3/04, wypłaciła ponad 1.200.000 zł bez odsetek tytułem wyrównania dodatków stażowych za okres od 1 marca 1999 r. do 31 października 2003 r., tj. za okres, w którym nie dokonywała wypowiedzeń zmieniających w związku z wejściem w życie 1 marca 1999 r. PUZP. Skarżąca podniosła, że dokonując wypowiedzeń warunków płacowych według zasad ustalonych w PUZP z 1 stycznia 2003 r. i regulaminu obowiązującego od 1 lipca 2003 r. pozwana miała na celu - między innymi - przeciwdziałanie wnoszeniu dalszych pozwów pracowniczych oraz ponoszeniu dalszych strat z tytułu jakoby praw nabytych przez „zahamowanie” od 1 stycznia 2003 r. wysokości dodatku stażowego, gdyż od tej daty pozwana usta-

liła inne zasady wypłacania dodatku i w innej wysokości, co jest dopuszczalne i zgodne z prawem, jeżeli odbyło się w trybie art. 42 k.p. W ocenie pełnomocnika skarżącej uznanie, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, może przynieść ogromne ujemne skutki finansowe dla wszystkich spółek zrzeszonych w Związku Pracodawców Kolejowych.

Strona skarżąca wskazała, że od zaskarżonego orzeczenia nie przysługuje skarga kasacyjna w związku z treścią art. 398² § 1 k.p.c. (wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł), a ponadto sprawa była rozpoznawana w trybie uproszczonym.

W związku z powyższym pełnomocnik strony pozwanej wniósł o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Według art. 424⁵ § 1 k.p.c., skarga powinna zawierać: 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości lub w części, 2) przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie, 3) wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, 4) uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, 5) wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono stosując art. 424¹ § 2 - że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi, 6) wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem.

Konstrukcja skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wykazuje zasadnicze podobieństwo do skargi kasacyjnej. W art. 424⁵ § 1 wymieniono wyczerpująco elementy określone w odniesieniu do skargi kasacyjnej jako istotne lub konstrukcyjne oraz przewidziano sankcję w postaci jej odrzucenia w razie niespełnienia wymagań w zakresie konstrukcji skargi (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Wspólny dla obydwu skarg jest obowiązek zastępstwa przez adwokatów lub radców prawnych (art. 87¹ § 1 k.p.c.), gwarantujący ściśle spełnienie surowych wymagań formalnych. Ukształtowana praktyka orzecznicza dotycząca istotnych elementów skargi kasacyjnej odnosi się także do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, w tym do wymagania przedstawienia podstaw skargi i ich uzasadnienia (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.), wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.) oraz uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Skarga wniesiona w rozpoznawanej sprawie nie spełnia wymagań konstrukcyjnych przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. dla tego szczególnego środka prawnego o charakterze procesowym. Jeżeli nawet można przyjąć, że przytacza podstawy skargi oraz ich uzasadnienie (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 424⁴ k.p.c., zgodnie z którym skargę można oprzeć na podstawie naruszeń prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność orzeczenia z prawem, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda), to już nie wskazuje przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.). To ostatnie wymaganie konstrukcyjne jest niezależne i odrębne od wymagania dotyczącego przytoczenia podstaw skargi, powinno zatem być odrębnie przedstawione. Bez spełnienia tego wymagania nie jest bowiem możliwe stwierdzenie przez Sąd Najwyższy bezprawności zaskarżonego orzeczenia, skoro nie wiadomo, z jakim przepisem prawa - zdaniem skarżącego - zaskarżone orzeczenie jest niezgodne.

Jednym z konstrukcyjnych elementów skargi jest uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy. Należy przy tym dostrzegać aspekt formalny i merytoryczny tego składnika skargi, omówiony w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05 (OSNC 2006 nr 1, poz. 16). Aspekt merytoryczny łączy się wyraźnie z treścią art. 417¹ § 2 k.c., będącego przyczyną unormowania procesowego. Przepisy dotyczące skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ - 424¹² k.p.c.) umożliwiają poszkodowanemu uzyskanie naprawienia szkody wyrządzonej wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem, natomiast nie otwierają

drogi do realizacji innych zamierzeń, np. uzyskania satysfakcji moralnej. Z tego względu przystąpienie przez Sąd Najwyższy do badania zgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wymaga uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy. Uprawdopodobnienie szkody (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.) polega na przedstawieniu wyodrębnionego wywodu wskazującego, że szkoda została wyrządzona oraz określającego czas jej powstania, postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006 nr 7-8, poz. 141). Użycie trybu dokonanego w art. 424⁵ § 1 pkt 4 i art. 424¹ § 1 k.p.c. nakazuje przyjąć, że chodzi o szkodę, która już nastąpiła, a nie szkodę hipotetyczną, zagrażającą w przyszłości. Przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest istnienie szkody w chwili wnoszenia skargi, a nie możliwość wystąpienia szkody w przyszłości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, OSNC 2006 nr 6, poz. 110).

Uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody może być rozpatrywane w aspekcie celu, którym jest przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu takiego stanu, oraz środków usprawiedliwiających to przekonanie. Ustawa nie ogranicza skarżącego w doborze środków, ale ze względu na to, że ich weryfikacja w tej fazie postępowania nie jest oparta na postępowaniu dowodowym, skarżący może poprzestać na przytoczeniu twierdzeń odwołujących się do skonkretyzowanych okoliczności, które wydają się prawdziwe, gdyż znajdują potwierdzenie w materiałach dołączonych do skargi lub znajdujących się w sprawie zakończonej i przekonują o istnieniu faktów, prowadzących do wniosku o powstaniu wskutek wydania orzeczenia uszczerbku majątkowego. Uprawdopodobnienie nie jest poddane ścisłym regułom dowodzenia, natomiast musi zachować walor wiarygodności w świetle reguł logiki i doświadczenia życiowego. Konieczne jest zatem wskazanie czasu wyrządzenia szkody, jej postaci oraz związku przyczynowego między wystąpieniem uszczerbku a wydaniem orzeczenia. Wykazując jednak prawdopodobieństwo rzeczywistego wyrządzenia szkody, skarżący nie może odwoływać się do argumentów, które przekonywałyby tylko o możliwości jej powstania w przyszłości.

Strony w celu uprawdopodobnienia powstania szkody mogą się posługiwać zarówno środkami właściwymi dla zwykłego postępowania dowodowego, np. dokumentami, zeznaniami świadków lub opiniami biegłych, jak i środkami nieuznawanymi

przez ustawę za dowody, np. pisemne oświadczenia osób trzecich. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05 (OSNC 2006 nr 1, poz. 16), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że uprawdopodobnienie szkody oznacza złożenie przez skarżącego oświadczenia, iż szkoda wystąpiła - ze wskazaniem jej rodzaju i rozmiaru. Spełnienie tego warunku można przyjąć tylko wtedy, gdy twierdzenie zostanie uzasadnione na tyle, że będzie można uznać je za prawdziwe. W tym celu skarżący może powoływać i przedstawiać wszelkie dowody. W każdym razie w chwili wniesienia skargi szkoda musi już istnieć, a więc nie wystarcza zagrożenie jej wystąpienia.

Odnosząc powyższe rozważania do rozpoznawanej skargi i konfrontując je z jej treścią, należy stwierdzić, że nie spełnia ona wymagań "uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody". Nie czyni zadość temu obowiązkowi przytoczone w skardze twierdzenie, że oddalenie apelacji strony pozwanej i „utrzymanie w mocy wyroku zasądającego na rzecz powodów dodatków stażowych w wyższej wysokości niż to wynika z PUZP z 1 stycznia 2003 r. i regulaminu wynagradzania obowiązującego od 1 lipca 2003 r. spowoduje u pozwanego znaczne straty finansowe spowodowane koniecznością wypłaty rzekomo zaległych wyższych dodatków stażowych oraz wzrost wynagrodzeń bieżących o około 10 % ponad ustalony plan wzrostu wynagrodzeń”. Skoro wyrok ma dopiero w przyszłości spowodować szkodę polegającą na wzroście wynagrodzeń ponad ustalony plan wzrostu wynagrodzeń, to znaczy, że szkoda ta jeszcze nie powstała. Twierdzenie o wyrządzeniu zaskarżonym wyrokiem szkody nie zostało uwiarygodnione w żaden sposób w chwili wniesienia skargi. Może ono co najwyżej wskazywać na możliwość powstania szkody przyszłej. Takie zagrożenie powstania szkody przyszłej nie spełnia wykazania (w rozumieniu art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.) przesłanki uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody wydaniem zaskarżonego wyroku. Z kolei wypłacenie przez pozwaną ponad 1.200.000 zł bez odsetek tytułem wyrównania dodatków stażowych za okres od 1 marca 1999 r. do 31 października 2003 r., zgodnie z uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 września 2004 r., III PZP 3/04, nie pozostaje w jakimkolwiek związku przyczynowym z zaskarżonym orzeczeniem Sądu Okręgowego.

Dlatego twierdzenie skarżącego dotyczące szkody nie odpowiada wymaganiu zawartemu w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., wobec czego skarga podlegała odrzuceniu (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

